

EXTRAS

Orașul și stațiunea balneo-climaterică Sovata se află pe cursul superior al Târnavei-Mici, la poalele Munților Saca (1777 m). Marea parte a împrejurimilor e acoperită de păduri de brazi și de fagi. Cea mai de preț bogăție a “Tinutului Sării” (Sóvidek), a cărei localități mai importante sunt Corund, Praid și Sovata, este precum ne arată și denumirea ei - acel uriaș zăcământ de sare, care în multe locuri apare și la suprafață, ori își face simțită prezența prin izvoarele de apă sărată. Renumele așezării o asigură lacurile cu apă sărată, dintre care cel mai vestit e Lacul Ursu, format în deceniul al șaptelea al secolului trecut. Frumuseți naturale de-ale locului mai sunt și acei munți de sare, acoperiți cu vegetație abundentă, brăzdați de torenții care fac să apară la suprafață părți din blocurile de sare.

Satul Sovata făcea parte din regiunea istorică a Secuimii, anume din scaunul secuiesc Mureș, după 1876 din comitatul (apoi județul) Mureș-Turda, devenind după 1952 localitate a Regiunii Autonome Maghiare (mai pe urmă regiunea Mureș Autonomă Maghiară). Actualmente aparține de județul Mureș, a cărei localitate de reședință este Târgu Mureș (Marosvásárhely, Neumarkt).

Așezarea ca atare s-a format relativ târziu, în a doua parte a secolului al XVI-lea. Actul ei fondator a ieșit la iveală recent, cu ocazia cercetărilor noastre. Prima ei mențiune datează din 13 septembrie 1578, anume în actul privilegiat al principelui Cristofor Báthori acordat paznicilor exploatărilor de sare de la Sovata, act confirmat mai târziu și de Sigismund Báthori (Confirmatio Assecurationis Zowatha). Locuitorii ei erau secu-maghiari de confesiune romano-catolică și refor-

mată, veniți din localitățile apropiate. Mai târziu au fost aduși de către feudații locali - într-un număr mai mic - iobagi și jeleri români, de religie greco-catolică.

Populația micii așezări a sporit încet. Potrivit calculelor noastre în 1603 numărul locuitorilor era în jur de 90, în 1711 cam 180, în 1785 - 735. Date mai precise ne oferă doar recensămintele moderne. Astfel în 1850 avea 2.658 locuitori, în 1890 - 3.629, în 1900 - 4.362, în 1910 - 5.032, în 1920 - 4.688, în 1930 - 5.244, în 1941 - 6.205, în 1966 - 9.312, în 1977 - 10.492 și în 1992 - 12.112. Procentajul populației de naționalitate română, cu toate insistențele politicii de românizare de pe timpul regimului dictatorial, este doar de 8,38%. Într-un număr mai mic au locuit aici evrei, germani și țigani.

Ocupația de bază a populației era exploatarea pădurilor, agricultura (în principal creșterea animalelor) și cărăușia. Prima întreprindere industrială a fost tot una forestieră.

Sovata s-a ridicat din rândul satelor învecinate profitând de renumitele sale băi, datorită cărora s-a ridicat la rang de oraș în 1952. Apele sale sărate erau folosite pentru băi încă din secolul al XVIII-lea, dar prima stațiune propriu-zisă ("Baia de Jos" - Alsófürdő) a fondat-o Veress Jozsef, în 1876. Mai târziu, pe lângă Lacul Negru s-a construit și o baie cu apă caldă. Stațiunea actuală a fost întemeiată oficial în 1900 de Illyés Lajos, care a unificat "Baia de Jos" și "Baia de Sus" (Felsőfürdő). Anii premergători primului război mondial au însemnat o perioadă de dezvoltare dinamică, Sovata ajungând în rândul celor mai renumite și vizitate stațiuni balneare din Transilvania. Această poziție și-a păstrat-o, cu toată că războiul i-a cauzat pierderi grele și i-a îndepărtat vizitatorii. Investitori particulari au construit aici peste 100 de vile. Încă în ajunul războiului stațiunea a fost electrificată și canalizată. Până la 1939 s-a finalizat ștrandul și baza de tratament modernă, care s-a dezvoltat și perfecționat în continuare. Apa sărată și nămolul lacurilor se folosesc în tratamentul afecțiunilor de natură ginecologică și a reumatismelor. Aerul ei curat, ușor sărat, frumoasele păduri ale împrejurimilor îi conferă și caracter de stațiune climaterică.

OUTLINE

The town of Sovata is a health resort. It lies by the Kisküküllő river, by the feet of the Mezőhavas (1777 m), which belongs to the Görgényi massif. Sovata is mostly surrounded by pine- and beech-forests. Korond, Parajd and the largest settlements by Sovata belong to this Salt-land. The most important natural treasure of this region is the salt, which at many places can even be seen on the surface of the earth. There are also numerous salt water springs. Sovata is famous for its salty lakes; the best known of them, the Medve tó (Bear lake) has appeared in the 1870's.

The village, which is part of the historical Szekler-country was part of Marosszék, and after 1876 it belonged to the Maros-Torda county. After 1952 it was part of the Hungarian Autonomous Province, and then it has belonged to the Maros county, with the center of Marosvásárhely (Romanian: Târgu-Mureș, German: Neumarkt).

The small town has appeared relatively late, in the second part of the 16th century. The foundation documents have been found as a result of our research. Sovata was first mentioned on 13 September 1578, when the Transylvanian prince Kristof Báthori gave a letter of privilege to the watchmen of the salt mines. This letter was later confirmed by Prince Zsigmond Báthori (Conformatio Assecurationis Zowatha).

The inhabitants are Roman-Catholic and Evangelic Szekler (Hungarian) families, who have come from the nearby villages. Later some Greek-Catholic Romanian serfs have set-

tled here in small numbers, from their large estates. The number of the inhabitants was small at the beginning, but it had grown continuously. According to our calculations, in 1603 there were more than 90 inhabitants, 1711 180, in 1786 735. We only have exact information from the censuses. So in the year 1850 there were 2658 inhabitants, in 1890: 3629, in 1900: 4362, in 1910: 5032, in 1920: 4688, in 1930: 5244, in 1941: 6205, in 1966: 9312, in 1977: 10492, and in 1992: 12112 inhabitants. The number of the Romanian population reached only 8,38%, despite the forced Romanianising policy of the dictatorship. Jews, Germans and Gipsies lived here in small numbers.

The main activity of the population was forestry, agriculture - first of all stockbreeding - and delivery of goods. The first and most important industries are connected with the forestry.

From among the nearby places Sovata had become world-famous for cure bath, and therefore it was conferred the title of a town in 1952. The salt-water was used for bathing already in the 18th century, the first important bath was founded by József Veress in 1876. There appeared later bath also by the Fekete-tó (Black Lake). The present bath was officially founded in 1900 by Lajos Illyés, who brought together the Lower and the Upper Bath into one enterprise.

The years before World War I have brought a spectacular upswing to the town, becoming one of the most popular health resorts in Transylvania. Sovata has maintained this position also later on, although the wars have left big material damage and have chased away most of the visitors. Private investors have built more than 100 holiday homes with water and electricity even before World War I. Until the year 1939 a modern health resort had been built. This has grown further and the circumstances have become more and more modern. The mud and the salt-water of the lakes is used to cure first of all gynecological problems and rheuma. The clean, salty air, and the beautiful forests make Sovata a beautiful, climatic resort.

AUSZUG

Die Stadt Sovata, Badekurort, liegt entlang des Kisküküllő Flusses, am Fuße des zum Görgényi Massiv gehörenden Mezőhavas (1777m). Sie wird größtenteils von Kieferund Buchewälder umgeben. Der wichtigste natürliche Schatz des Salzlandes, wozu Korond, Parajd und die größeren Siedlungen des Sovata gehören, ist, wie der Name auch sagt, der Salz, was an sehr vielen Stellen sogar an der Erdoberfläche zu sehen ist, oder als Salzwasserquelle sich zeigt. Sovatas Berühmtheiten sind die Salzsees, der bekannteste von allen ist der in den '70er Jahren des letzten Jahrhunderts entstandener Medve-tó (See der Bären).

Das zum geschichtlichen Seklerland gehörender Dorf war Teil von Marosszék, nach 1876 gehörte es dem Komitat Maros-Torda. Nach 1952 war es teil des Ungarischen Autonomen Provinz, danach Teil des Maros Ungarischen Autonomen Provinz. Heute gehört es dem Komitat Maros, dessen Zentrum die Stadt Marosvásárhely (Rumanisch: Tîrgu Mureş, Deutsch: Neumarkt) ist.

Die Ortschaft entstand relativ spät, im zweiten Teil des 16. Jahrhunderts. Die Gründungsurkunde ist auch erst jetzt, durch unsere Forschung aufgetaucht. Erstmals erwähnt am 13 September 1578, als Siebenbürgens Fürst Bátori Kristóf einen Vorrechtsbrief dem Wächter der Salzminen gibt. Dies wird später von Fürst Báthori Zsigmond auch Bestätigt (Confirmatio Assecurationis Zowatha.). Die Bewohner waren aus den umliegenden Ortschaften übersiedelten römisch-katholischen und evangelischen Sekler (Ungarische) familien. Später wurden- in kleineren Zahlen- Rumänische Leibeigene

und Knächte, griechisch-katholischen Bekenntnisses, von ihren Großgrundbesitzern angesiedelt. Die anfangs kleine Einwohnerzahl des Ortes wuchs nur langsam. Nach unseren Berechnungen, gab es im 1603 mehr als 90, im 1711 180, im 1786 735 Einwohner. Mit genaueren Angaben können wir erst seit den Volkszählungen aufwarten. So gab es in den Jahren 1850: 2658, in 1890: 3629, in 1900: 4362, in 1910: 5032, in 1920: 4688, in 1930: 5244, in 1941: 6205, in 1966: 9312, in 1977: 10492, in 1992: 12112 Einwohner. Der Anteil der Rumänischen Bevölkerung erreichte, trotz des unter der Diktatur forcierten Rumänisierungspolitik, nur 8,38%. In kleineren Zahlen wohnten hier auch Juden, Deutsche und Zigeuner.

Die Hauptbeschäftigung der Menschen war Forstbewirtschaftung, Landwirtschaft (vor allem Viehzucht) und Lieferungen. Die ersten und wichtigsten industriellen Anlagen knüpfen sich an die Forstwirtschaft.

Aus dem Kreis der umliegenden Ortschaften wurde Sovata durch das weltberühmte Kurbad herausgehoben, darum wurde ihr 1952 der Rang einer Stadt verliehen. Das Salzwasser wurde schon im 18. Jahrhundert zum Baden verwendet, der erste bedeutende Badeplatz wurde im Jahre 1876 von Veress József gegründet. Später entstand auch neben dem Fekete-tó (Schwarzer-See) ein Bad. Der heutige Bad wurde im 1900 auch offiziell vom Illyés Lajos gegründet, der den Unteren und Oberen Bad in einem Unternehmen zusammenzog. Die Jahre vor dem Ersten Weltkrieg brachten der Ortschaft einen spektakulären Aufschwung, sie erhob sich in der Reihe der berühmtesten und meistbesuchten Kurorte Siebenbürgens. Sie behielt diesen Platz auch später, obwohl die Kriege grossen Sachschaden hinterließen und die meisten Besucher verjagten. Privatinvestoren bauten mehr als 100 Ferienhäuser. Schon vor dem Ersten Weltkrieg gab es elektrischen Strom und Wasser. Bis zum Jahre 1939 wurde ein moderner Strand und Kurplatz gebaut. Dieser wusch später und die Kurbedingungen wurden auch moderner. Der Schlamm und das Salzwasser der Seen wird vor allem zur Behandlung von Frauenkrankheiten und Rheuma verwendet. Dank der sauberen, salzigen Luft, der schönen Wälder ist es auch ein klimatischer Erholungsort.